

Van Waste tot Beest - nieuwkomers in de natuur

Arike Gill [bioloog en kunstenaar; arikgill@gmail.com]

Rolf van Oven [bioloog en wetenschapscommunicator]

Sinds afgelopen november is in Het Natuurhistorisch een bijzondere kunsttentoonstelling te zien in de Haverhorst Vestibule. Er hangen klassieke natuurplaten met gedetailleerde tekeningen van dieren die bij nader inzien toch geen dieren zijn. Het zijn liefdevolle portretjes van snoeppapier-tjes, koffiebekers en ander zwerfafval. Toch lijkt op deze tekeningen het vuilnis tot leven te komen; wie goed kijkt ziet er oogjes, staartjes, vinnen en pootjes aan zitten. In hun omgeving lijkt je zelfs de karaktereigenschappen en het gedrag van deze nieuwe dieren te kunnen zien.

Zwerfafval

De tentoonstelling 'Van Waste tot Beest' neemt je mee in de bijzondere wereld van bioloog en kunstenaar Arike Gill. Tijdens de afgelopen coronalockdowns wandelde ze veel in stadsparken, natuurgebieden en langs het strand. Samen met haar kinderen, en met een veldgids op zak, ging ze op zoek naar kriebelbeestjes. Die vond ze, maar ze raakte vooral onder de indruk van de enorme hoeveelheden zwerfafval die ze aantrof. Uiteindelijk verzamelde ze geen springstaarten, landslakken, krabben, kevers en oorwormen maar energydrinkblikjes, sappakjes, plastic flesjes, mondmaskers, peuken, sigarettenpakjes, patatzakken en nog veel meer. Die rommel begon ze te ordenen, te beschrijven, te determineren en te tekenen. Zo werden de afvalbeestjes geboren. Om de ironie van deze zwerfvuilepidemie te benadrukken gaf Arike haar afvalbeestjes een plaats in de klassieke schoolplaten 'In de berm', 'In sloot en plas' en 'In de Noordzee' van M.A. Koekoek.

Puzalen en stuggeltjes

De bijschriften bij de prenten breiden dit bijzondere universum soms zakelijk en soms met humor verder uit. Zo vermelden de bordjes bij de familie der 'puzalen' - kleine diertjes die verdacht veel op al dan niet platgetrapte blikjes energydrink lijken, maar toch ook weer niet - dat deze kleine roofdierjes een

▲ Het stuggeltje, een diertje dat wel iets wegheeft van een afgestoken stukje vuurwerk. (Arike Gill)

weeige lucht verspreiden. Die geur wordt door volwassenen als onaangenaam ervaren, maar door pubers juist weer niet. Puzalen verdedigen hun territoria vooral op schoolpleinen om daar veel partners te vinden. Bij het 'stuggeltje', een kort en stomp diertje dat wel iets wegheeft van een afgestoken stukje vuurwerk, leren we dat ze bijna het hele jaar onder de grond leven en maar één keer per jaar naar boven komen om te paren.

Wanneer de coronarestricties het toelaten, komt de kunstenaar graag

een workshop verzorgen in het museum. Daarbij kunnen kinderen zelf hun eigen vuilnisbeestje fotograferen in een natuurlijke omgeving, een naam geven, en de eigenschappen van de door hen ontdekte soort bestuderen. Voor de kleinere deelnemers zijn er bovendien reusachtige door Arike Gill zelf vervaardigde kleurplaten van verschillende vuilnisbeestjes in het Braziliaanse oerwoud.

Veldgids

De tekeningen en beschrijvingen van Arike Gill worden binnenkort gebundeld in een uitgebreide veldgids. In die veldgids zijn nog veel meer nieuwkomers in de natuur te vinden. Het boek komt waarschijnlijk uit in het voorjaar van 2022. Op tijd voor u om er zelf op uit te trekken en te kijken of u nog nieuwe soorten aan de familie van de vuilnisbeestjes toe kunt voegen. ◀

De tentoonstelling 'Van Waste tot Beest - nieuwkomers in de natuur' is van 13 november 2021 t/m 13 maart 2022 te aanschouwen in de Haverhorst Vestibule.

▲ In het Braziliaanse oerwoud, de bekende schoolplaat van M.A. Koekoek, bewerkt door Gill. (Arike Gill)